

ตัวแบบทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุจังหวัดสงขลาและจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2560

A predictive model for the work needs of the elderly in Songkhla and Khon Kaen Province, 2017

เขมิกา อูระวงศ์¹, เยาวลักษณ์ เรืองเมือง^{2*}, วรินทิพย์ สุขอนันต์², นภัสสร ขุนศรี² และ เกษมา ผลผลา²
Khemika Urawong¹, Yaowalak Ruangmuang^{2*}, Warintip Sukanan²,
Napatson Kunsri² and Kesama Pholpha²

Received: 7 May 2023 ; Revised: 10 July 2023 ; Accepted: 4 August 2023

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ และสร้างตัวแบบทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุจังหวัดสงขลาและจังหวัดขอนแก่น ข้อมูลตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ข้อมูลผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ในจังหวัดสงขลา 558 คน และขอนแก่น 718 คน รวม 1,276 คน จากโครงการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2560 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สถิติวิเคราะห์ได้แก่ การทดสอบไคกำลังสอง (Chi-squared test) การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก (Logistic regression analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุจำนวน 549 คน (ร้อยละ 43.0) ใน 1,276 คน มีความต้องการทำงาน โดยความต้องการทำงานของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 43.2) และขอนแก่น (ร้อยละ 42.9) ไม่แตกต่างกัน ($P\text{-value}=0.916$) ผู้สูงอายุที่มีวัยต่างกันจะมีความต้องการทำงานแตกต่างกัน ($P<0.05$; $P\text{-value}=0.000$) โดยผู้สูงอายุวัยก่อนเกษียณอายุมีความต้องการทำงาน (ร้อยละ 67.2) มากกว่าผู้สูงอายุวัยหลังเกษียณอายุ (ร้อยละ 33.6) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นเจ้าของบ้าน ประวัติการรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ รายได้ ความเพียงพอของรายได้ การอ่านออกเขียนได้ ระยะเวลาที่ต้องการทำงานต่อ สถานะอยู่อาศัยในครัวเรือน ภาวะสุขภาพร่างกาย สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา ตัวแบบในการทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุซึ่งสามารถทำนายได้ถูกต้องร้อยละ 86.4 ด้วยปัจจัยทำนายเพียงปัจจัยเดียวคือ สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, ความต้องการทำงาน, การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก

Abstract

This research aimed to study factors related to the work need of the elderly and to create a model to predict the work need of the elderly in Songkhla and Khon Kaen provinces. The sample data included the elderly aged 55 years and over in Songkhla Province (558 people) and in Khon Kaen Province (718 people) totaling 1,276 people, obtained from the 2017 Survey of the Elderly in Thailand by the National Statistical Office. Analytical statistics included Chi-squared test and Logistic regression analysis.

The results showed that 549 (43.0%) of 1,276 elderly people had work needs. The work needs of the elderly in Songkhla (43.2%) and Khon Kaen (42.9%) were not different ($P\text{-value}=0.916$). Elderly people of different ages had different work needs ($P<0.05$; $P\text{-value}=0.000$). Pre-retirement elderly had greater work need (67.2%) than

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, สาขาวิทยาศาสตร์การคำนวณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

² นักศึกษา, หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (สถิติ) สาขาวิทยาศาสตร์การคำนวณ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90110

¹ Assistant Professor, Division of Computational Science, Faculty of Science, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla 90110

² Bachelor of Science (Statistics), Division of Computational Science, Faculty of Science, Prince of Songkla University, Hat Yai, Songkhla 90110

* Correspondent author: Email: jantra.s@psu.ac.th

post-retirement elderly (33.6%). Factors that were statistically significantly correlated with work need of the elderly were sex, age, education level, marital status, number of household members, home ownership, history of government service or state enterprise, income, adequacy of income, literacy, time required to continue working, household status, physical health status and employment status in the past 12 months. The model for predicting the work need of the elderly, was able to predict with 86.4 percent accuracy, with only one predicting factor that was employment status in the past 12 months.

Keywords: Elderly, work need, logistic regression analysis

บทนำ

ประเทศไทย โดยการสำรวจประชากรสูงอายุของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าจำนวนผู้สูงอายุในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2560 และปี 2564 มีจำนวนผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 16.8 และ 19.6 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ ซึ่งถือได้ว่าประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (complete aged society) และคาดการณ์จำนวนผู้สูงอายุร้อยละ 28 เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (super aged society) ในปี 2578 โดยจะมีผลทำให้โครงสร้างทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะด้านกำลังแรงงานที่ผู้สูงอายุจะเข้ามามีบทบาทในการเป็นกำลังแรงงานเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุที่มีงานทำมีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ (วิทยาลัยประชากรศาสตร์, 2564) และ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565)

การเตรียมความพร้อมรองรับสังคมผู้สูงอายุในระดับนโยบายของภาครัฐได้ดำเนินการ โดยกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบภารกิจเกี่ยวกับผู้สูงอายุ จัดทำมาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่องสังคมสูงอายุ สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 ก่อให้เกิดการบูรณาการทำงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับการส่งเสริม ศักยภาพ ค้ำครอง และพิทักษ์สิทธิ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคง และมีคุณภาพชีวิตที่ดี สำหรับผู้มีรายได้น้อยมีมาตรการความช่วยเหลือภาครัฐ ได้แก่ เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ การกู้ยืมกองทุนผู้สูงอายุผ่านบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2562) นอกเหนือจากนั้นมีการส่งเสริมการทำงานเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุ ตลอดจนการให้คำปรึกษารับสมัครงาน และจัดอบรมฝึกอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ เป็นการช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

การศึกษาการทำงานของผู้สูงอายุไทยในปี 2564 ที่ผ่านมามีแนวโน้มว่าร้อยละ 34.7 ของผู้สูงอายุยังคงทำงานอยู่ด้วยเหตุผลหลักเนื่องจากสุขภาพแข็งแรงหรือยังมีแรงทำงาน (ร้อยละ 47.3) และต้องหารายได้เลี้ยงครอบครัวหรือตนเอง (ร้อยละ 44.6) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ผู้สูงอายุยังคงต้องการทำงาน กลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้ยังคงช่วยสร้างรายได้ให้กับตนเอง ครอบครัว และจะเข้ามามีบทบาทในการเป็นกำลังแรงงานเพิ่มขึ้นในอนาคตทดแทนประชากรวัยแรงงานที่ลดลงภายในปี พ.ศ. 2643 ตามการคาดการณ์ขององค์กรระหว่างประเทศ อ้างอิงใน (วิทยาลัยประชากรศาสตร์, 2564) จึงมีความสำคัญที่เราควรคาดการณ์ได้ว่าผู้สูงอายุจะมีความต้องการทำงานมากขึ้นเพียงใด ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความต้องการทำงาน และใช้ในการทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริมการจ้างงานและการทำงานในกลุ่มผู้สูงอายุให้ทำงานได้ตามศักยภาพและมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งประเด็นเหล่านี้มีผู้ศึกษาไว้แล้วสำหรับผู้สูงอายุทั้งที่ทำงานอยู่ในหน่วยงานภาครัฐ ภาคอุตสาหกรรม อาศัยในเขตกรุงเทพมหานครและส่วนภูมิภาค ได้แก่ ชาราทิพย์ พ่วงเชื่อง (2550) วิจิต จรุงสุจริตกุล (2559) สุนทร สุวรรณละออง (2561) มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์ (2562) วีรวรรณ แก้วใส (2563) พงษ์พันธ์ แจ่มสว่าง (2563) และจุติพร สุกุลศิริ และคณะ (2564) เป็นต้น

สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาข้อมูลผู้สูงอายุจังหวัดสงขลาและจังหวัดขอนแก่น ในช่วงอายุวัยก่อนเกษียณอายุ (55-59 ปี) และวัยหลังเกษียณอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) ภายใต้บริบทด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และการคมนาคมขนส่ง ที่คล้ายคลึงกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อค้นพบจากการศึกษานี้ไปใช้วางแผนส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่มีความต้องการทำงานได้มีโอกาสในการทำงานตามความพร้อมและศักยภาพที่เหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ และสร้างตัวแบบทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุจังหวัดสงขลาและจังหวัดขอนแก่น

วิธีการวิจัย

1. ข้อมูลและแหล่งข้อมูล ข้อมูลตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือข้อมูลผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลาและจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2560 อายุตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป ที่มีการบันทึกครบถ้วนสำหรับใช้ในการวิเคราะห์ จังหวัดสงขลาจำนวน 558 คน และจังหวัดขอนแก่นจำนวน 718 คน รวม 1,276 คน ซึ่งได้จาก “ผลการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2560” ดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ผู้สูงอายุ

ทั้งนี้การใช้ข้อมูลตัวอย่างผู้สูงอายุ จังหวัดสงขลาและจังหวัดขอนแก่น รวมเป็นชุดตัวอย่างกรณีศึกษาเพื่อชี้ให้เห็นความต้องการทำงานของผู้สูงอายุในภูมิภาคที่ต่างกัน (ภาคใต้และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ) ภายใต้ความคล้ายคลึงกันของจังหวัดสงขลาและจังหวัดขอนแก่น ในบริบทตามลำดับดังนี้ ด้านสังคม (ประชากรปี 2564: จำนวน 1,431,536 และ 1,790,863 คน ร้อยละของผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป: 16.59 และ 18.89) ด้านเศรษฐกิจ (รายได้ครัวเรือนปี 2564: 22,691.40 และ 18,028.45 บาท/เดือน) ด้านการศึกษามีสถาบันการศึกษาชั้นนำในจังหวัด และด้านการคมนาคมขนส่งมีศักยภาพของพื้นที่ที่เป็นเมืองเศรษฐกิจขนาดใหญ่ในภูมิภาค ประกอบด้วย การขนส่งระบบราง ท่าอากาศยาน และท่าเรือ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) (คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา, 2562) และ (กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดขอนแก่น, 2565)

2. ตัวแปรในการศึกษานี้ ได้จากข้อมูลการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2560 ดำเนินการโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ประกอบด้วยตัวแปรตาม คือ ความต้องการทำงาน(ต้องการ ไม่ต้องการ) และตัวแปรอิสระ 19 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้ 3 ปัจจัย ได้แก่ (1) ปัจจัยด้านประชากร ประกอบด้วย 9 ตัวแปรคือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส เขตที่อยู่อาศัย จังหวัด จำนวนบุตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือน และการเป็นเจ้าของบ้าน (2) ปัจจัยด้านการงานและเศรษฐกิจ ประกอบด้วย 7 ตัวแปรคือ ภาวะหนี้สิน ประวัติการรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ การออมหรือมีทรัพย์สินอื่น รายได้ ความเพียงพอของรายได้ การอ่านออกเขียนได้ และระยะเวลาที่ต้องการทำงานต่อ (3) ปัจจัยด้านสุขภาพและการเกื้อหนุนประกอบด้วย 3 ตัวแปรคือ สถานะการอยู่อาศัยในครัวเรือน ภาวะ

สุขภาพร่างกาย และสถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

3. ขนาดตัวอย่างผู้สูงอายุที่ใช้เพื่อตอบวัตถุประสงค์การหาปัจจัยที่ใช้ในการทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลาและขอนแก่น พ.ศ. 2560 ด้วยการถดถอยลอจิสติก 1,276 คนมากกว่าที่แนะนำ คือ 30p โดยที่ p คือ จำนวนตัวแปรทำนาย (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2554) ในตัวแบบที่ได้จากงานวิจัยนี้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ SPSS Version 28 ด้วยสถิติพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ในการสรุปข้อมูลด้านประชากร ด้านการทำงานและเศรษฐกิจ และด้านสุขภาพและการเกื้อหนุน รวมทั้งข้อมูลความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ สำหรับการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการทำงานใช้การทดสอบไคกำลังสอง (Chi-squared Test) และการทดสอบของฟิชเชอร์ (fisher's exact test) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

การสร้างตัวแบบการทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุใช้การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก (logistic regression analysis) โดยใช้ Hosmer and Lemeshow Test และการเปรียบเทียบผลการทำนายกับข้อมูลจริง สำหรับการตรวจสอบความเหมาะสมของตัวแบบ และ Wald Test สำหรับการทดสอบนัยสำคัญของตัวแปรทำนาย ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยตัวแปรตามคือความต้องการทำงาน (ต้องการ/ไม่ต้องการ) และตัวแปรอิสระ 19 ตัว คัดเลือกเหลือ 14 ตัวที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการทำงาน (Chi-squared $P < 0.05$) และมีความสัมพันธ์กันระหว่าง 2 ตัวแปรเชิงคุณภาพต่ำกว่า 0.70 (Cramér's V statistics < 0.70) เข้าในตัวแบบการคัดเลือกตัวแปรเข้าตัวแบบด้วยวิธี Forward stepwise: likelihood ratio โดยกำหนดระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.10 สำหรับการนำตัวแปรทำนายเข้าและออกจากตัวแบบ ตามลำดับ พิจารณาความสามารถในการอธิบายความผันแปรด้วย Cox&Snell R^2 ซึ่งจะต้องมีค่าน้อยกว่า 1 เสมอ และ Nagelkerke R^2 ซึ่งจะมีค่ามากกว่า Cox&Snell R^2 เสมอ นำไปคูณด้วย 100 เป็นค่า R^2 เทียม หรือเรียกว่า Pseudo R^2 ซึ่งเป็นค่าเปอร์เซ็นต์ที่อธิบายความผันแปรในการวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2554)

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างผู้สูงอายุ ดัง Table 1

1.1 ข้อมูลด้านประชากร ผู้สูงอายุโดยภาพรวมสองจังหวัดมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง(ร้อยละ 54.8) เป็นผู้สูงอายุวัยหลังเกษียณ มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป (ร้อยละ 72.0) ที่เหลืออายุ 55-59 ปี การศึกษาเรียนจบระดับต่ำกว่าประถมศึกษา

(ร้อยละ 78.3) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 69.5) อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล (ร้อยละ 57.9) จังหวัดขอนแก่น (ร้อยละ 56.3) ที่เหลือจังหวัดสงขลา มีจำนวนบุตร 1-2 คน (ร้อยละ 52.1) รองลงมาไม่มีบุตร (ร้อยละ 46.8) มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2-3 คน (ร้อยละ 55.6) และผู้สูงอายุเองหรือคู่สมรสเป็นเจ้าของบ้าน (ร้อยละ 86.4)

1.2 ข้อมูลด้านการทำงานและเศรษฐกิจ

ตัวอย่างเกือบทั้งหมดระบุว่าตนเองไม่มีหนี้สิน (ร้อยละ 99.8) ไม่เคยรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 97.1) มีการออมหรือมีทรัพย์สินอื่น (ร้อยละ 86.8) รายได้ตั้งแต่ 50,000 บาทขึ้นไปต่อปี (ร้อยละ 58.4) มีรายได้ไม่เพียงพอ/เพียงพอเป็นบางครั้ง (ร้อยละ 44.7) รองลงมาไม่มีรายได้เพียงพอ (ร้อยละ 44.4) สามารถอ่านออกเขียนได้ (ร้อยละ 93.5) และ

ไม่แน่ใจทำงานต่อ/ระยะเวลาที่จะทำงานต่อ (ร้อยละ 69.6)

1.3 ข้อมูลด้านสุขภาพและการเกื้อหนุนผู้สูงอายุเป็นหัวหน้าครัวเรือน (ร้อยละ 61.5) มีภาวะสุขภาพร่างกายอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 49.0) รองลงมาคือปานกลาง (ร้อยละ 41.2) และได้ทำงานในระหว่าง 12 เดือนที่ผ่านมา (ร้อยละ 50.9)

2. ข้อมูลความต้องการทำงาน ดัง Table 1

ผู้สูงอายุตัวอย่าง 1,276 คน มีความต้องการทำงานจำนวน 549 คน (ร้อยละ 43.0) และไม่ต้องการทำงานจำนวน 727 คน (ร้อยละ 57.0) ผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 43.2) และขอนแก่น (ร้อยละ 42.9) มีความต้องการทำงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($P\text{-value}=0.0916$) ดัง Table 1

Table 1 Numbers (percentages) of the elderly classified according to the sociodemographic variables of the elderly and the P-values of Chi-squared test and the Fisher's P-value of Fisher's exact test.

Sociodemographic variables	Work need	Total	Sociodemographic variables	Work need	Total
	Yes	No		Yes	NO
1. Gender	P-value = 0.000*		11. History of government service/state enterprise	P-value = 0.000*	
Male	306(53.0)	271(47.0)	Used to	28(75.7)	9(24.3)
Female	243(34.8)	456(65.2)	Never	521(42.1)	718(57.9)
2. Age	P-value = 0.000*		12. Saving/Other assets	P-value = 0.583	
55-59 years	240(67.2)	117(32.8)	Have	480(43.3)	628(56.7)
60 years or more	309(33.6)	610(66.4)	Do not have	69(41.1)	99(58.9)
3. Education level	P-value = 0.000*		13. Annual income	P-value = 0.000*	
None	11(19.6)	45(80.4)	Below 10,000 baht	3(7.3)	38(92.7)
Primary school or less	426(42.6)	573(57.4)	10,000 - 29,999 baht	41(18.6)	179(81.4)
Primary school or higher	112(50.7)	109(49.3)	30,000 - 49,999 baht	100(36.9)	171(63.1)
4. Marital status	P-value = 0.000*		From 50,000 baht or more	405(54.4)	339(45.6)
Single	16(39.0)	25(61.0)	14. Income sufficiency	P-value = 0.000*	
Married	445(50.2)	442(49.8)	Left over	81(58.3)	58(41.7)
Widowed/others	88(25.3)	260(74.7)	Enough	217(38.3)	349(61.7)
5. Residential area	P-value = 0.489		Not/sometimes enough	251(44.0)	320(56.0)
In the municipality	225(41.9)	312(58.1)	15. Literacy	P-value = 0.000*	
Outside the municipality	324(43.8)	415(56.2)	Can	540(45.3)	653(54.7)
6. Province	P-value = 0.916		Cannot	9(10.8)	74(89.2)
Songkhla	241(43.2)	317(56.8)	16. Time required	P-value = 0.000*	
Khon Kaen	308(42.9)	410(57.1)	to continue working	P-value = 0.000*	
7. Number of children	P-value = 0.149		1 - 9 years	140(76.5)	43(23.5)
Childless	241(42.3)	329(57.7)	10 years or more	159(77.6)	46(22.4)
1-2 children	276(43.5)	358(56.5)	Not sure continue working	250(28.2)	638(71.8)
3-4 children	9(69.2)	4(30.8)	17. Household status	P-value = 0.040*	
Not specified	23(-)	36(-)	Head of household (HH)	347(44.2)	438(55.8)
8. Household size	P-value = 0.007*		Husband/wife of HH	168(43.9)	215(56.1)
1 person	41(31.5)	89(68.5)	Father/mother/others of HH	34(31.5)	74(68.5)
2 - 3 persons	316(44.5)	394(55.5)	18. Physical health status	P-value = 0.000*	
4 - 5 persons	129(41.0)	186(59.0)	Good	332(53.1)	293(46.9)
6 or more persons	63(52.1)	58(47.9)	Moderate	205(39.0)	321(61.0)
9. Home ownership	P-value = 0.002*		Not good	12(9.6)	113(90.4)
Elderly/Spouse	484(43.9)	619(56.1)	19. Employed status	P-value = 0.000*	
Parents	19(63.3)	11(36.7)	in the past 12 months	P-value = 0.000*	
Child/son-in-law	46(32.2)	97(67.8)	Work	513(78.9)	137(21.1)
/daughter-in-law/others			Do not work	36(5.8)	590(94.2)
10. Debt	Fisher P-value = 1		Total of each item	549(43.0)	727(57.0)
In debt	1(50.0)	1(50.0)			
No debt	548(43.0)	726(57.0)			

* Statistically significant at the 0.05 level

ผู้สูงอายุที่มีวัยต่างกันจะมีความต้องการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Chi-squared $P < 0.05$; $P\text{-value} = 0.000$) โดยผู้สูงอายุวัยก่อนเกษียณอายุ (อายุเต็ม 55-59 ปี) มีความต้องการทำงาน (ร้อยละ 67.2) มากกว่าผู้สูงอายุวัยหลังเกษียณอายุ (อายุเต็ม 60 ปีขึ้นไป) ซึ่งมีความต้องการทำงานเพียง (ร้อยละ 33.6)

3. การหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัย (ด้านประชากร ด้าน
การทำงานและเศรษฐกิจ ด้านสุขภาพและการเกื้อหนุน)
ต่อความต้องการทำงาน

ปัจจัยด้านประชากร (เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นเจ้าของบ้าน) ปัจจัยด้านการทำงาน(ประวัติการรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ รายได้ ความเพียงพอของรายได้ การอ่านออกเขียนได้ ระยะเวลาที่ต้องการทำงานต่อ) ปัจจัยด้านสุขภาพและการเกื้อหนุน (สถานะอยู่อาศัยในครัวเรือน ภาวะสุขภาพร่างกาย สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา) รวม 14 ตัวแปรจากทั้งหมด 19 ตัวแปร มีความสัมพันธ์กับความ

ต้องการทำงาน (ต้องการ/ไม่ต้องการ) ของผู้สูงอายุใน
สองจังหวัด (Chi-squared $P < 0.05$) ดัง Table 1

4. การสร้างตัวแบบทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุในสองจังหวัด

ผลการสร้างตัวแบบทำนายความต้องการ
ทำงาน(ต้องการ/ไม่ต้องการ) ของผู้สูงอายุในสองจังหวัด โดย
ใช้การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติกแสดงดัง Table 2 ซึ่งได้
ตัวแบบที่มีความสามารถในการทำนายถูกต้อง 86.4% แสดง
ดัง Table 3 ดังนี้

P (ความต้องการทำงานของผู้สูงอายุในสองจังหวัด) =

$$P(Y=1) = \frac{1}{1+e^{-z}}$$

ເລື່ອ $Z = -2.797 + (4.117) X$

Y คือ ความต้องการทำงาน (1 = ต้องการ, 0 = ไม่ต้องการ) X คือ สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (1 = ทำงาน, 0 = ไม่ทำงาน)

Table 2 Parameter estimate, standard error, test statistic and odds ratio ($\text{Exp}(\beta)$) for variables in the predictive model for the work need of the elderly in Songkhla and Khon Kaen Provinces.

[illegible]

Table 3 The prediction of the work need of the elderly in Songkhla and Khon Kaen Provinces.

Step	Observed data of the elderly in Songkhla and Khon Kaen Provinces		Prediction		
			Work need		Percentage of correct prediction
			No	Yes	
1	Work need	No	590	137	81.2
		Yes	36	513	93.4
	Overall percentage of correct prediction				86.4
2	Work need	No	590	137	81.2
		Yes	36	513	93.4
	Overall percentage of correct prediction				86.4

จาก Table 2 ตัวแปรที่มีนัยสำคัญใช้ในการทำนายความต้องการทำงาน (Y) มี 1 ตัวแปร คือ สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (ขั้นที่ 1) ทั้งนี้ตัวแปรอายุและความเพียงพอของรายได้ เป็นปัจจัยที่สัมพันธ์กับความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ และมีนัยสำคัญในตัวแบบ (ขั้นที่ 2) แต่ไม่ทำให้ความสามารถในการทำนายของตัวแบบเพิ่มขึ้น (แสดงใน Table 3) จึงไม่ควรนำตัวแปรทั้งสองเข้าในตัวแบบ

จาก Table 3 ตัวอย่างผู้สูงอายุมีจำนวน 1,276 คน พบว่า ผลการทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุในสองจังหวัด ข้อมูลจริงของผู้สูงอายุที่ไม่ต้องการทำงานมีจำนวน 727 คน แต่เมื่อใช้สมการจะสามารถทำนายได้ถูกต้อง 590 คน นั่นคือทำนายถูกต้องร้อยละ 81.2 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานมีจำนวน 549 คน แต่เมื่อใช้สมการจะทำนายได้ถูกต้อง 513 คน นั่นคือทำนายถูกต้องร้อยละ 93.4 สรุปโดยภาพรวมสมการทำนายได้ถูกต้องร้อยละ 86.4

5. การสร้างตัวแบบทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุวัยก่อนเกษียณอายุ (อายุเต็ม 55-59 ปี) และผู้สูงอายุวัยหลังเกษียณอายุ (อายุเต็ม 60 ปีขึ้นไป)

ด้วยตัวแปรอายุ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ จึงพิจารณา 2 ตัวแบบจำแนกตามอายุผู้สูงอายุวัยก่อนเกษียณอายุ และผู้สูงอายุวัยหลังเกษียณอายุ ด้วยความสามารถในการทำนายถูกต้องร้อยละ 81.0 และ ร้อยละ 88.6 ตามลำดับ ดังนี้

5.1 ผลการสร้างตัวแบบทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุวัยก่อนเกษียณอายุ (อายุเต็ม 55-59 ปี) โดยใช้

การวิเคราะห์การถดถอยลอจิสติก แสดงดัง Table 4 ซึ่งได้ตัวแบบดังนี้

P (ความต้องการทำงานของผู้สูงอายุวัยก่อนเกษียณอายุ) =

$$P(Y=1) = \frac{1}{1 + e^{-z_1}}$$

เมื่อ $Z_1 = -1.562 + 2.980 X$

Y คือ ความต้องการทำงาน (1 = ต้องการ, 0 = ไม่ต้องการ) X คือ สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (1 = ทำงาน, 0 = ไม่ทำงาน)

ตัวแปรที่มีนัยสำคัญใช้ในการทำนายความต้องการทำงาน (Y) มี 1 ตัวแปร คือ สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

จาก Table 5 ตัวอย่างผู้สูงอายุวัยก่อนเกษียณอายุมีจำนวน 357 คน พบว่า ผลการทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุวัยก่อนเกษียณอายุ (อายุเต็ม 55-59 ปี) ข้อมูลจริงของผู้สูงอายุที่ไม่ต้องการทำงานมีจำนวน 117 คน แต่เมื่อใช้สมการจะสามารถทำนายได้ถูกต้อง 62 คน นั่นคือทำนายถูกต้องร้อยละ 53.0 ในขณะที่ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานมีจำนวน 240 คน แต่เมื่อใช้สมการจะทำนายได้ถูกต้อง 227 คน นั่นคือทำนายถูกต้องร้อยละ 94.6 สรุปโดยภาพรวมสมการทำนายได้ถูกต้องร้อยละ 81.0

Table 4 Parameter estimate, standard error, test statistic and odds ratio ($\text{Exp}(\beta)$) for variable in the predictive model for the work need of the pre-retirement elderly (age 55-59 years).

[illegible]

Table 5 The prediction of the work need of the pre-retirement elderly (age 55-59 years).

Observed data of the pre-retirement elderly (age 55-59 years)	Prediction			
	Work need		Percentage of correct prediction	
	No	Yes		
Work need	No	62	55	53.0
	Yes	13	227	94.6
Overall percentage of correct prediction				81.0

5.2 ผลการสร้างตัวแบบทำนายความต้องการทำงาน
ของผู้สูงอายุวัยหลังเกษียณอายุ (อายุเต็ม 60 ปีขึ้นไป) โดยใช้
การวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกแสดงดัง Table 6 ซึ่งได้
ตัวแบบดังนี้

P (ความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ
วัยหลังเกษียณอายุ) =

$$P(Y=1) = \frac{1}{1 + e^{-z_2}}$$

เมื่อ $Z_2 = -3.134 + 4.383 X$
 Y คือ ความต้องการทำงาน (1 = ต้องการ, 0 = ไม่ต้องการ) X คือ สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (1 = ทำงาน, 0 = ไม่ทำงาน)

ตัวแปรที่มีนัยสำคัญใช้ในการทำนายความต้องการทำงาน (Y) มี 1 ตัวแปร คือ สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา

จาก Table 7 ตัวอย่างผู้สูงอายุวัยหลังเกษียณอายุ มีจำนวน 919 คน พบว่า ผลการดำเนินงานความต้องการทำงานของผู้สูงอายุวัยหลังเกษียณอายุ (อายุเต็ม 60 ปีขึ้นไป) โดยภาพรวมสมการดำเนินงานได้ถูกต้องร้อยละ 88.6

Table 6 Parameter estimate, standard error, test statistic and odds ratio ($\text{Exp}(\beta)$) for variable in the predictive model for the work need of the post-retirement elderly (age 60 years or more).

[illegible]

Table 7 The prediction of the work need of the post-retirement elderly (age 60 years or more).

Observed data of the post-retirement elderly (age 60 years or more)	Prediction		
	Work need		Percentage of correct prediction
	No	Yes	
No	528	82	86.6
Yes	23	286	92.6
Overall percentage of correct prediction			88.6

วิจารณ์และสรุปผล

1. ความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุที่ต้องการทำงานจำนวน 549 คน (ร้อยละ 43.0) และไม่ต้องการทำงานจำนวน 727 คน (ร้อยละ 57.0) โดยความต้องการทำงานของผู้สูงอายุในจังหวัดสงขลา (ร้อยละ 43.2) และในจังหวัดขอนแก่น (ร้อยละ 42.9) ไม่แตกต่างกัน (Chi-squared P-value= 0.916)

ผู้สูงอายุที่มีวัยต่างกันจะมีความต้องการทำงานแตกต่างกัน (Chi-squared P<0.05; P-value=0.000) โดยผู้สูงอายุวัยก่อนเกษียณอายุ (อายุเต็ม 55-59 ปี) มีความต้องการทำงาน (ร้อยละ 67.2) มากกว่าผู้สูงอายุวัยหลังเกษียณอายุ (อายุเต็ม 60 ปีขึ้นไป) ซึ่งมีความต้องการทำงานเพียง (ร้อยละ 33.6)

2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความต้องการทำงานของผู้สูงอายุในสองจังหวัด ดังนี้

ปัจจัยด้านประชากร (เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การเป็นเจ้าของบ้าน) ปัจจัยด้านการทำงาน (ประวัติการรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ รายได้ ความเพียงพอของรายได้ การอ่านออกเขียนได้ ระยะเวลาที่ต้องการทำงานต่อ) ปัจจัยด้านสุขภาพ และการเกื้อหนุน (สถานะอยู่อาศัยในครัวเรือน ภาวะสุขภาพ ร่างกาย สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา) มีความสัมพันธ์กับความต้องการทำงาน (ต้องการ/ไม่ต้องการ) ของผู้สูงอายุในสองจังหวัด (Chi-squared P<0.05)

3. ปัจจัยที่ใช้ในการทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุจังหวัดสงขลาและจังหวัดขอนแก่น

คือ สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา มีความสามารถในการทำนายความต้องการทำงานถูกต้องร้อยละ 86.4 และอธิบายการแปรผันของความต้องการทำงานของผู้สูงอายุได้ 0.465 (Cox&Snell R²) และ 0.625 (Nagelkerke R²) ตามลำดับ ด้วยตัวแบบการถดถอยลอจิสติก ดังนี้

P (ความต้องการทำงานของผู้สูงอายุในสองจังหวัด) =

$$P(Y=1) = \frac{1}{1+e^{-z}}$$

เมื่อ $z = -2.797 + (4.117) X$

Y คือ ความต้องการทำงาน (1 = ต้องการ, 0 = ไม่ต้องการ) X คือ สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา (1 = ทำงาน, 0 = ไม่ทำงาน)

ตัวแบบดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรได้สูงกว่าตัวแบบที่เคยเสนอไว้ (ธาราทิพย์ พวงเชียง, 2550) ซึ่งใช้ตัวแปรทำนายรวม 18 ตัว

สำหรับปัจจัยที่ใช้ในการทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุจำแนกตามวัย ได้แก่ ผู้สูงอายุวัยก่อนเกษียณอายุ (อายุเต็ม 55-59 ปี) และผู้สูงอายุวัยหลังเกษียณอายุ (อายุเต็ม 60 ปีขึ้นไป) คือ สถานภาพการมีงานทำในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา สอดคล้องกัน โดยทั้งสองตัวแบบมีความสามารถในการทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุถูกต้องร้อยละ 81.0 ด้วย 0.253 (Cox&Snell R²) และ 0.353 (Nagelkerke R²) และร้อยละ 88.3 ด้วย 0.475 (Cox&Snell R²) และ 0.659 (Nagelkerke R²) ตามลำดับ

4. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้และงานวิจัยครั้งต่อไป

(1) ข้อเสนอแนะต่อกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน เรื่องการส่งเสริมอาชีพหรือการทำงานในกลุ่มผู้สูงอายุ พิจารณาผู้สูงอายุกลุ่มที่ทำงานในระหว่าง 12 เดือน (650 คน) กับผู้สูงอายุกลุ่มไม่ได้ทำงานในระหว่าง 12 เดือน (626 คน) พบว่าร้อยละความต้องการทำงานคือ 78.9 และ 5.8 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าผู้สูงอายุที่เคยทำงานส่วนใหญ่ยังคงมีความต้องการทำงานอยู่ ในขณะที่กลุ่มเคยไม่ทำงาน ส่วนใหญ่ก็ยังคงไม่อยากทำงานเหมือนเดิม ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำงาน ควรศึกษาหาข้อเท็จจริงเพิ่มเติมโดยเฉพาะในกลุ่มผู้สูงอายุที่ทำงานอยู่แล้วว่าผู้สูงอายุกลุ่มดังกล่าวต้องการทำงานอะไร อาทิ งานเดิมที่สามารถเลือกได้ว่าจะต่ออายุการทำงานออกไปหรือไม่ หรืองานอื่นที่

ผู้สูงอายุอยากทำ ในกรณีหลังควรมีการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาประเด็นอาทิ อาชีพหรืองานที่ผู้สูงวัยต้องการทำ ได้แก่ งานเกษตรกรรม (ทำไร่ ทำสวน) งานภูมิปัญญาหรืองานที่ทำในลักษณะของการรวมกลุ่มอาชีพ การแนะแนวอาชีพ อาจใช้เครื่องมือวัดบุคลิกภาพร่วมด้วยเพื่อช่วยในการเลือกอาชีพที่เหมาะสม (ศูนย์บริหารข้อมูลตลาดแรงงานภาคเหนือ, 2564) การอบรมอาชีพที่ต้องการสำหรับผู้สูงอายุ และความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ อาทิ การจัดตั้งหน่วยงานจัดหางาน ด้านการลงทุน ด้านสุขภาพ รายได้ และเวลาที่มีความยืดหยุ่น ดังนำเสนอไว้ใน วิชิต จรุงสุจริตกุล (2559) มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์ (2562) และ พงษ์พันธ์ แจ่มสว่าง(2563) ทั้งนี้การส่งเสริมการทำงานในผู้สูงอายุจะช่วยรองรับปัญหาประชากรวัยแรงงานที่มีภาระในการดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นจากปี 2564 สัดส่วนของ กำลังแรงงาน: ผู้สูงอายุ: เด็กคือ 4:1:1 คาดว่าในปี 2579 จะไปอยู่ที่ 2:1:1 และช่วยลดผลกระทบในเรื่องผู้สูงอายุที่มีสภาวะขาดเงินออม ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการมีคุณภาพชีวิตที่ดี (สอวช.,2564)

(2) ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในประเด็นข้อจำกัดของปัจจัยที่ใช้ศึกษาจากการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ซึ่งมีบางปัจจัยที่ยังต้องค้นหาเพื่อใช้ในการทำนายความต้องการทำงานของผู้สูงอายุให้แม่นยำขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแบบสำหรับผู้สูงอายุก่อนเกษียณอายุ (55-59 ปี) มีความสามารถในการทำนายกลุ่มที่ไม่ต้องการทำงานได้ต่ำ (ถูกต้องเพียงร้อยละ 53.0) ซึ่งอาจเป็นเพราะมีปัจจัยที่ยังไม่ได้นำมาพิจารณา อาทิ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ รายจ่ายภาระที่ต้องรับผิดชอบ ปัจจัยด้านการได้รับคำแนะนำชักจูง ได้แก่ การได้รับคำแนะนำให้ทำงานต่อจากหน่วยงาน การได้รับการสนับสนุนจากบุคคลในครอบครัวให้ทำงานต่อ ปัจจัยด้านสถานการณ์ในที่ทำงาน ได้แก่ ความสะดวกสบายในสถานที่ทำงาน ความสะดวกในการเดินทางมาทำงาน ความอิสระในการทำงาน การมีผู้ร่วมงานที่ดี (วีรวรรณ แก้วใส, 2563) ปัจจัยด้านสุขภาพและการเกื้อหนุน ได้แก่ ความต้องการมีเพื่อน ความภาคภูมิใจในตนเอง (ธาราทิพย์ พ่วงเชิeng, 2550)

(3) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยต่อไป คือ การใช้ข้อมูลการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทยปีปัจจุบัน เพื่อศึกษาความต้องการทำงานของผู้สูงอายุครอบคลุมวัยก่อนและหลังเกษียณ ครบทุกภูมิภาคทั้งที่มีสภาพเศรษฐกิจสังคมเหมือนและต่างกัน ผลการศึกษาดังกล่าวนี้จะนำไปใช้ในระดับประเทศต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณ คุณสุกัญญา ห้วยหงษ์ทอง กลุ่มบริการและเผยแพร่ข้อมูล สำนักงานสถิติแห่งชาติซึ่งเป็นผู้ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลจากโครงการสำรวจประชากรผู้สูงอายุในประเทศไทย พ.ศ.2560

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2562). *มาตรการขับเคลื่อนระเบียบวาระแห่งชาติ เรื่อง สังคมผู้สูงอายุ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). https://www.dop.go.th/download/laws/th1643088696-841_0.pdf
- กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดขอนแก่น. (2565). *แผนพัฒนาจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2566-2570*. <https://www.khonkaen.go.th/khonkaen6/fileDir/vision/20230430-Plan66-70-1.pdf>
- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2554). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows* (พิมพ์ครั้งที่ 9). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการจังหวัดสงขลา. (2562). *แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ. 2561-2565 ฉบับบททวน พ.ศ. 2564*. https://www.songkhla.go.th/files/com_news_develop_plan/202007_1a959e630a5165d.pdf
- จุติพร สุกุลศิริ, วารุณี มลิณทปัญญา, และ ศตวงศ์ ทิมเย็น. (2564). ความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุของผู้ปฏิบัติงานในภาคอุตสาหกรรมค้าปลีก ในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารการจัดการและการพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี*, 8(1), 95-107.
- ธาราทิพย์ พ่วงเชิeng. (2550). *ความต้องการทำงานของผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2550* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์พันธ์ แจ่มสว่าง. (2563). ความต้องการทำงานหลังเกษียณอายุราชการของข้าราชการทหารบก. *วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ*, 11(3), 93-103.
- มโนลี ศรีเปารยะ เพ็ญพงษ์. (2562). ความต้องการทำงานของแรงงานในหน่วยงานภาครัฐหลังเกษียณอายุ กรณีศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิทยาการจัดการมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย*, 14(2), 42-63.
- วิชิต จรุงสุจริตกุล. (2559). การศึกษาลักษณะงาน ผลตอบแทนสวัสดิการและการส่งเสริมการมีงานทำที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุในอำเภอพรหมคีรี จังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 9(2), 117-122.

- วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2564). รายงานฉบับสมบูรณ์ (final report) โครงการการส่งเสริมการมีงานทำที่มีคุณค่าสำหรับผู้สูงอายุเพื่อสังคมสำหรับคนทุกวัยในประเทศไทยเขียนบทกสามระหว่างและภายหลังสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). https://www.dop.go.th/download/knowledge/th1635741067-974_0.pdf
- วีรารณ แก้วใส. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความต้องการทำงานต่อในระบบราชการของข้าราชการที่ใกล้เกษียณอายุราชการ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยศิลปากร]. มหาวิทยาลัยศิลปากร. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/3070/1/61602349.pdf>
- ศูนย์บริหารข้อมูลตลาดแรงงานภาคเหนือ กองบริหารข้อมูลตลาดแรงงาน กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. (2564). รายงานการศึกษาวิเคราะห์ผลการวัดบุคลิกภาพเพื่อการศึกษาต่อและการเลือกอาชีพผ่านระบบส่งเสริมการมีงานทำ. https://www.doe.go.th/prd/assets/upload/files/lmia_th/52652233b832acd8191809c0d75e3f5c.pdf
- สอวช. (2564). ผู้สูงอายุไทยต้องปรับตัวอย่างไร เพื่อพร้อมสู่สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (active aging). <https://www.nxpo.or.th/th/8078/>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). ข้อมูลสถิติที่สำคัญ. <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/index.aspx>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2564. https://www.nso.go.th/sites/2014en/Survey/social/domographic/OlderPersons/2021/fullreport_64.pdf
- สุนทร สุวรรณละออง. (2561). ความต้องการพัฒนาศักยภาพการทำงานของผู้สูงอายุ ในจังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 26(50), 45-67.